

ŐCSÉNY KÖZSÉG

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVÉNEK FELÜLVISZGÁLATA ÉS MÓDOSÍTÁSA 2009.

Szakági alátámasztó munkarészek

TÁJRENDEZÉSI JAVASLAT

TÁJRENDEZÉSI JAVASLAT

VIZSGÁLAT

TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK

Domborzati és talajviszonyok

Domborzat

Őcsény az Alföld, mint nagytájhoz, a Dunamenti - Síkság, mint középtájhoz és a Tolna - Sárköz nevezetű kistájhoz tartozik.

A Sárköz a Duna – völgy ártéri területén helyezkedik el. Földtani kialakulása a következőképpen történt. A pannon időszak végétől a pleisztocén időszak végéig észak-dél irányú törésvonal mentén, lépcsős vetődéssel 100-150 m-re süllyedt le a terület. A pleisztocén végére kialakult az Ős- Duna. Az Ős-Duna először kavicsos, majd homokos és iszapos üledékkel töltötte fel a süllyedéket. Erre a vastag folyóvízi rétegsorra a pleisztocén utolsó szakaszában jelentős vastagságú lösz rakódott le, ami a nedves felszínen vályogos üledékké alakult. A Duna gyakran váltogatta medrét, számos mellékágat alakított ki, amelyek közt alacsony hátakként terasz-szigetek alakultak ki. A szigetek környezetükhöz képest egykor magasabbak voltak, de részben a Duna oldalazó eróziójával lerombolta, részben pedig a környező területet töltötte fel a szabályozásig itt haladó a Sárköz és a Szekszárdi- dombvidékről leszakadó záporpatakok törmeléke. Így vált lassan a terület tökéletes síksággá. A Duna szabályozása folytán a Sárköz lefolyástalan területté vált. Az ideömlő patakok vize a talajvízzel együtt a Bárti zsilipen keresztül került áttemelésre a Dunába. A Sárköz nyugati részét a dombvidék törmeléke tölti fel, keleti részét a Duna magas védgátja védi az ártól.

Őcsény területe ennek megfelelően síkvidék, a tengerszintfeletti magasság: 86-96 mBf.

Talajviszonyok

A Sárközre jellemző talajtípus a réti talaj, amely idősebb öntésterületeken, sáros- savanyúfüves, buja növényzet alatt alakult ki. A termőterületek a szántóföldi mezőgazdasági termelés szempontjából kiemelkedően jó minőségű termőterületek. Tolna megye területrendezési terve – (1/2005. (II.21.) önk. rendelet – térségi övezeti besorolás szerint Őcsény a kiváló termőhelyi adottságú szántó területek övezetébe tartozik.

Vízrajz

A Sárköz fő folyója a Duna. Őcsény a Duna árteréhez tartozik. A településtől néhány km-re ömlik a Sió a Dunába.

A község csapadékvíz levezető főgyűjtője a községet átszelő Szekszárd- Bárti főcsatorna, amely a több mint 400 négyzetkilométernyi területű Sárköz belvizeit vezeti le és a régi holt medrek felhasználásával létesült. A Szekszárd- Bárti főcsatorna Bárti közelében a Bárti-Holt-Duna érintésével, Gemencnél ömlik a Dunában. A Sárköz vizeit vezeti le a Lankóci Kis-Duna csatorna is, amely a Lankóci szivattyútelephez vezeti a vizeket. A Szekszárdi-Séd-csatorna a település külterületét érinti, befogadja Szekszárd- Bárti főcsatorna. Őcsény másik vízfolyása a Sárközi-Összekötő-főcsatorna, amely időszakos vízfolyás.

A település közvetlen közelében természetes állóvíz a Gemencben található. Őcsényhez tartozó állóvizek a Duna szabályozásakor levágott, vagy korábban természetes úton keletkezett holt medrek. Ezek mindegyike a Gemenci Tájvédelmi Körzethez tartozik.

A településen a csapadékvíz-elvezetés részben zártan, részben nyílt árkokkal történik.

A talajvíz mindenütt a felszín közelében van, 2-4 m-en belül elérhető.

Éghajlati adottságok

Az éghajlata legjobban a bajai meteorológiai állomáson mért adatokkal jellemezhető.

A napsugárzás nemcsak éghajlat-kialakító tényező, hanem az éghajlat egyik eleme is. Értékei döntő jelentőségűek az élő szervezetekre kifejtett hatásaiban. Átlagos évben a napsütéses órák összege eléri

a 2000 órát. A Magyarországi átlag (1700-2010 óra). Igen határozott évi menet nyilvánul meg 297 órás júliusi maximummal és 49 órás decemberi minimummal.

A másik fontos éghajlati elem a hőmérséklet. Az évi középhőmérséklet 10,7 C, a januári középhőmérséklet -1 -2C, a júliusi középhőmérséklet 20-21C. A havi és a napi hőmérsékleti ingások Magyarországon itt a legnagyobbak, így ebben a zónában jelentkeznek legnagyobb valószínűséggel a késő tavaszi és a kora őszi fagyok.

A szél is fontos éghajlati tényező, iránya és erőssége nagy befolyással van az ember életére. Az uralkodó szélirány ezen a területen az észak-nyugati.

A csapadékévi összege 600 mm körül van, a tenyészidőszakban (IV-IX hónap) 350-400 mm között van.

A csapadékos napok száma legalább 1 mm csapadékkal 90-100 nap.

A Duna-völgynek jellegzetes mezoklíma van. Ezt elsősorban a terület mély fekvésű, vizes élőhely jellege, az időszakos és állandó elöntések, valamint a sajátos növénytakaró hatásai eredményezik. Ez a szomszédos területekhez viszonyítva a magasabb páratartalommal, illetve a nagyobb víztömegeknek a közvetlen környezetük hőmérsékletét befolyásoló, temperáló hatásában mutatkozik meg.

Az éghajlati adottságok kedvező volta miatt a területen mindig virágzó mezőgazdasági termelés folyt.

Növényzet

A flóraelemek földrajzi elterjedése szolgáltat alapot a föld felületének florisztikai, növényföldrajzi felosztására. Őcsény a növényföldrajzi besorolás szerint a Magyar vagy Pannóniai flóratartományon belül az Alföld flórávidékhez tartozik. A növényfajok érdekessé és változatossá teszik a növénytakarót, de a tájak sajátos képét nem a flóraelemek külön-külön, hanem a növénytársulások szabják meg. A Sárköz jellemző növénytársulása az ártéri ligeterdő, a tölgy – kőris – szil, a fűz – nyár- éger, fehérfűz - feketenyár ligeterdő és a homoki tölgyesek közül a gyöngyvirágos tölgyes. A település közelében található hazánk egyik legnagyobb /143km²/ összefüggő ártéri erdeje a Gemenc.

Állatvilág

A terület állatvilágára a természetes növénytakaró csökkenése miatt jellemző a faj- és egyedszám csökkenés. A fauna szempontjából legértékesebb területek a patakok mentét kísérő fűz-nyár ligeterdők és rekettyefűz cserjések, valamint a tavak elláposodott medre. Ezek a területeknek a gerinctelen és gerinces faunája egyaránt gazdag, védett fajokban bővelkedő

TÁJTÖRTÉNETI ÖSSZEFÜGGÉSEK ÉRTÉKELÉSE

A település már a római korban is lakott volt, ezt az Őcsény mellett talált Castellum alapjai is bizonyítják. A Középkori századokban a község szántói, erdői, halászó helyei több térítő (bencés) apátsághoz tartozott. Ekkor a halászat volt a legfontosabb termelési ág. A földművelés a száraz perem területeken folyt. Fő termények a búza és a köles. Szőlőt a Szekszárdi hegyen termesztettek.

A Sárközre nem sikerült kiterjeszteni az úrbéres szolgáltatások egységes rendszerét, mivel itt a földművelés viszonylag jelentéktelen volt. A falu környezetére jellemző volt a sok közös rét, kaszáló, legelő, nádas és halászó hely. Az akkori falu teljesen elfoglalta a megtelepedésre alkalmas magaslatot, körülötte alig volt szántóföld. A XVIII. századig a sárközi emberek foglalkozást folytattak. Ennek lényege az, hogy az évenként a Dunán érkező óriási víztömegeket nagyrészt mesterséges csatornák, úgynevezett „fok”-ok segítségével szétvezette a halászó víznek alkalmas tavakba, mélyedésekbe, a kaszáló rétekre és legelőkre, majd az apadás idején lehetővé tette a vizek visszakerülését a főmederbe.

A halászat mellett az egyik legfontosabb ártéri gazdálkodási forma a rideg állattartás volt, ezen belül is első helyen a ló állott, de jelentős volt a szürkemarha tartás is.

A XIX. századi Duna szabályozása után 1876-ra Őcsényben is megtörtént az ármentesítés, a lakosság birtokba vette a faluhatár egész területét. Az ősi ártéri gazdálkodásról át kellett térni az intenzív

mezőgazdasági termelésre. A természeti feltételek megváltozását a lakosság életmódjának változása követte. A szántók területe jelentősen megnőtt, a réteké csökkent, a megmaradt legelők pedig kiszáradtak. A szőlőtermesztés továbbra is fontos szerepet játszott, amit kertgazdálkodás, gyümölcstermesztés egészített ki. A régi vízi világ emlékeként csak kisebb-nagyobb nádasok maradtak. A nádat gazdasági célra hasznosították, mivel a piacon keresett cikk lett.

TÁJHASZNÁLAT, KÜLTERÜLETI TERÜLET-FELHASZNÁLÁS ÉRTÉKELÉSE

A településen még mindig döntő a mezőgazdasági termelés. Az őcsényi területek a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetébe tartoznak.

Őcsényi termőterületek 57,38 %-a szántó. A szántóterületeken elsősorban takarmánynövényeket termesztnek. Jellemző szántóföldi növények a búza, kukorica, őszi árpa, napraforgó. Az erdő területek aránya magas, 37,60%-os.

Az erdők nagy része a Gemenci erdő részeként a Duna-Dráva Nemzeti Parkhoz tartozik. A község területén lévő erdők nagy része kiváló termőhelyi adottságú erdőterület.

Gyep a terület 4,23%-án van, a maradék 0,79% fásított terület, gyümölcsös, kert, nádas és szőlő.

Több növénytermesztéssel foglalkozó cég található a településen, de állattenyésztéssel foglalkozó cég jelenleg nincs.

Javaslat

Talaj termelékenység és a hozamnövelés további fokozása, illetve a termőhelyi adottságokhoz alkalmazkodó művelés érdekében a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- A mezőgazdasági területrendezés keretében új mezővédő erdősávok létesítése, a mezőgazdasági növények szélvédelmének fokozására és a tájkép gazdagítására.
A nagyüzemi művelés során az akadályt jelentő magányos fákat, cserjéket nagyrészt kivágták, ezek pótlására az üzemi utak, vízfolyások, táblahatárok mentén újakat kell ültetni. Ide sorolható a termesztést szolgáló épületek, létesítmények környezetének, illetve töltések és rézsűk növényekkel való betelepítése is.
- A szántó területeken előtérbe kell helyezni a szerves trágya használatát a túlzott műtrágyázással szemben, amely a talajvíz és a felszíni vizek nitrátosodásához vezet.
- A talaj védelmét szolgálja a művelési módnak megfelelő vetésforgó kiválasztása, valamint a művelés előnyös irányának a meghatározása, amely csökkenti az erózióvesztést.
- A növénytermesztés mellett az állattenyésztés szerepének növelése szükséges. Mindkét ágazat kölcsönösen támogatja egymást, hosszú távú fejlődés csak együttesen érhető el.

TÁJI, TERMÉSZETI ÉRTÉKEK VIZSGÁLATA

Nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó természetvédelmi célú területek

Ramsari területek

1971-ben Ramsar városában írták alá a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyekkel kapcsolatos nemzetközi szerződést. A megállapodás hivatalos neve *"Egyezmény a nemzetközi jelentőségű vizes területekről, különösen, mint a vízimadarak tartózkodási helyéről"*. Az egyezmény titkársága Glandban (Svájc) működik, jogi személyiséggel rendelkező háttérszerve a Nemzetközi Természetvédelmi Szövetség (IUCN).

Gemenc

1997 óta szerepel a Nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek jegyzékében 16 873 hektáros területtel. A terület tipikus vizes élőhely, mocsarakkal, nedves rétekkel, lombos erdőkkel és holtágakkal. Magas fajszám és diverzitás jellemzi a terület élővilágát. A gemenci vizes élőhelyen található a cigányréce (*Aythya nyroca*) állományának egyik jelentős része, amely mindenképpen igényli a védeltséget. A terület sok potenciálisan veszélyeztetett növény és állatfajnak ad otthont.

A térség, veszélyeztető tényezői közé tartozik az intenzív erdőgazdálkodás, az engedély nélküli halászat és vadászat, valamint a turizmus.

Natura 2000 területek

Magyarország az Európai Unióhoz való csatlakozással vállalta, hogy az Unió jogrendjét a hazai szabályozásba – megfelelő igazításokkal – beépíti. Így történt ez a természetvédelmi jogszabályokkal is; a csatlakozás pillanatától Magyarországra is érvényes a két Uniói direktíva, a Madárvédelmi- és az Élőhelyvédelmi Irányelv.

A Natura 2000 az Európai Unió számára értékes élőhelytípusok és fajok védelmére kijelölt területek hálózata. A Natura 2000 hálózattal a rezervátum-szerű védelem helyett a társadalmi, kulturális, gazdasági és természetvédelmi érdekek összehangolására alapozó megóvás kerülhet előtérbe.

Őcsényben vannak Natura 2000 területek, melyek **Gemenci** különleges madárvédelmi területek (**HUDD10003**), **Gemenci** kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek kijelölt területek (**HUDD20032**) listán szerepelnek. A Natura 2000 területek nem csak a Gemenci erdőt, hanem a Lankóci Kis-Dunát, valamint a Szekszárd- Batai főcsatorna és a Sárközi –Összekötő főcsatorna a településtől délre eső külterületi szakaszaihoz kapcsolódó mély területeket és Decs határában a Séd-patak melletti nádas, mocsaras területet is magába foglalja. Az M6 számú autópálya építése érinti a Natura 2000 területeket. Natura 2000 területeként van jelölve az Őcsény külterületén található 0195/5 hrsz-ú terület, melynek művelési ága szántó. A Natura 2000 területek felülvizsgálatakor, javasoljuk a M6-os út által érintett területek és a szántó terület kivételét a Natura 2000 területek listájáról.

Országos jelentőségű védett területek

Országos jelentőségű védett természeti emlék (Ex lege védett területek)

Az 1996. évi LIII. törvény értelmében annak erejénél fogva védelem alatt áll valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. Ezek jegyzékét a Duna - Dráva Nemzeti Park Igazgatósága készíti el. Őcsény területén nincs Ex lege védett terület.

Duna –Dráva Nemzeti Park

Őcsény község közigazgatási területén a Duna –Dráva Nemzeti Park részeként országos szintű természetvédelmi oltalom alatt álló területek találhatók.

Gemenc

Duna-Dráva Nemzeti Park tájegységei közül Gemenc az egyik legnagyobb és az élővilág sokszínűségét tekintve az egyik legváltozatosabb. A Duna utolsó, nagy természetes árterei közé tartozik. A múlt századi vízrendezések ellenére ma is a 35 km hosszan a Duna mentén húzódó, mintegy 180 km² területű Gemenc Európa egyik legnagyobb összefüggő ártere. Először 1977-ben került védelem alá Gemenci Tájvédelmi Körzet néven, majd része lett az 1996-ban létesült Duna-Dráva Nemzeti Parknak. Gemenc egyedülálló értékét a Duna vízjárása szerint változó kisebb-nagyobb holtágak, belső tavak, időszakos vízállások és az azokat övező ártéri ligeterdők rendszere adja. A vizes élőhelyeken számos védett kételtű, hulló- és madárfaj él. Az ártér 80 %-t borító erdőkben gazdag vadállomány található.

Növényvilág

Jelenleg a Gemenc területén található erdők többsége már az ember által létrehozott, mesterséges erdő, őshonos fafajú, természetszerű állományok élővilága leginkább a területen hajdan előforduló természetes erdőtársulásokkal jellemezhető. A területen előforduló fontosabb erdőtársulások a következők:

- Fehér fűz- fekete nyár ligetek

Jellemző fafaj a fehérfűz (*Salix alba*) és a fekete nyár (*Populus nigra*). Itt gyakran előfordul a védett nyári tűzike (*Leucojum aestivum*). Jellemző az öreg fűzfákon a sárga gévagomba (*Grifolia sulphurea*).

- Fehér nyár ligetek

Jellemző állományt adó fafaj a fehér nyár (*Populus alba*). Jellemző elegyfaj a vénic szil (*Ulmus laevis*), a magas kőris (*Fraxius angustifolia* ssp. *Pannonica*) és a kocsányos tölgy (*Quercus robur*). A társulásra jellemző cserjefajok a hamvas szeder (*Rubus caesius*), a veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*) és a védett fekete galagonya (*Crataegus nigra*). Védett növény a ligeti szőlő (*Vitis sylvestris*) is.

- Tölgy-kőris – szil ligeterdők

Jellemző állományt adó fafaj a kocsányos tölgy (*Quercus robur*), a magas kőris (*Fraxius angustifolia* ssp. *Pannonica*), és a vénic szil (*Ulmus laevis*). Jellemző elegyfaj a fehér nyár (*Populus alba*) és a fekete nyár (*Populus nigra*). Gyakori a mezei juhar (*Acer campestre*) és a mezei szil (*Ulmus minor*) és helyenként a tatárjuhar (*Acer tataricum*) is megtalálható. Jellemző cserjék az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), a veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*) és a mogoró (*Corylus avellana*). Védett növények a Duna-völgyi csillagvirág (*Scilla vindobonensis*), a borostás sás (*Carex strigosa*), a fürtös gyűszűvirág (*Carpesium abrotanoides*), a kétlevelű sarkvirág (*platanthera bifolia*) és a fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*).

- Kulturerdők

Nagy területet foglalnak el a nem őshonos fafajú erdők. Legnagyobb arányban nemes nyár található. Kisebb arányban amerikai kőris (*Fraxius pennsylvanica*), fekete dió (*Juglans nigra*), akác (*Robina pseudoacacia*), és a zöld juhar (*Acer negundo*) fordul elő.

- Fás legelők, rétek

Gemenc területén lévő ártéri réteken, füves töltés oldalakon a következő védett növények találhatók: réti iszalag (*Clematis integrifolia*), kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), szibériai nőszirom (*Iris sibirica*).

- Vizes élőhelyek védett növényei

A víz felszínén úszó növények: rucaöröm (*Salvinia natans*), fehér tündérrózsa (*Nymphaea alba*), sulyom (*Trapa natans*), tündérfátyol (*Nymphoides peltata*), és a mételyfű (*Marsilea quadrifolia*). A vízpartok mentén előfordul a védett kálmos (*Acorus calamus*).

Állatvilág

Gemenc gazdag állatvilágának létfeltételeit egyfelől a természetszerű ártéri erdők, másfelől a rendszeres áradások, illetve az azután visszamaradó, táplálékban bővelkedő kisebb-nagyobb vízállások biztosítják. Gemenc területén előforduló legfontosabb védett állatfajok a következők: kecskebéka (*Rana esculenta*), vörös hasú unka (*Bombina bombina*), barna varangy (*Bufo bufo*), tarajos gőte és a pettyes gőte (*Triturus cristatus*, *T. vulgaris*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vízisikló (*Natrix natrix*), kockás sikló (*Natrix tessellata*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), rétisas (*Haliaetus albicilla*), barna kánya (*Milvus migrans*), kerecsensólyom (*Falco cherrug*), szürke gém (*Ardea cinerea*), fekete harkály (*Drycopos martius*), jégmadár (*Alcedo atthis*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*), vízi denevér (*Myotis daubentoni*), vidra (*Lutra lutra*), európai hód (*Castor fiber*), vadmacska (*Felis silvestris*), nyuszt (*Martes martes*).

Gemenc területén gyakoriak a nagyvadak, gímszarvas, vaddisznó, ezért hazánk mindmáig egyik legfontosabb vadászterülete.

Ökológiai hálózat ökológiai folyosói

Az ökológiai hálózat folytonos és megszakított területei, a természetes és természetközeli területeket összekötő, biológiai kapcsolatot biztosító sávok, mozaik láncolata.

A Pán- Európai Ökológiai Hálózat (PEEN) irányelveit 1999-ben fogadták el, melyhez Magyarország is csatlakozott. 2000-ben a kilenc Nemzeti Park Igazgatóság elkészítette a területére vonatkozó ökológiai hálózat kijelölését, majd ezek összeillesztésével született meg az országos hálózat lehatárolása (1:50 000 léptékű térkép). Meghatározásra kerültek a kijelölés általános szempontjai, irányelvei. Az ökológiai hálózat funkcionális elemei a magterületek, az ökológiai folyosók és a puffer területek

- Magterület: nemzeti és nemzetközi mértékkel mérve is jelentős ökológiai értékkel rendelkező természetes, féltértermészetes és természetstörű területek, amelyek kiemelkedő jelentőségűek a biodiverzitás megőrzése szempontjából,
- Ökológiai folyosó: magterületek élőlény populációi közötti kapcsolatok létrejöttét biztosító területek illetve ezek láncolata,
- Puffer területek: magterületek illetve a folyosókat övező védőzóna, a károsító emberi beavatkozásoktól védő területek

Magterület Őcsényben a Gemencet és Decs határában a Séd-patak melletti nádas, mocsaras területet foglalja magába.

Ökológiai folyosóhoz tartozik a Szekszárd- Batai főcsatorna külterületi szakaszához kapcsolódó mély területek valamint személtlerakó terület alatti anyaggödör területe. Őcsényben puffer területet nem jelöltek ki.

Országos jelentőségű egyedi tájértékek

Az egyedi tájérték épített vagy természetes objektum, mely elsősorban nagy tájképi jelentőséggel bír, de a táj ökoszisztémájában is szerepe van. Pozitív esztétikai tartalommal járul hozzá a tájak sajátos karakteréhez. Lehet természetes eredetű vagy az ember által alakított, szakrális vagy rekreációs tevékenységekhez, tradicionális tájhasználatához kötődő. Példák: fa matuzsálemek, fasorok, sziklafalak, barlangok, felszíni karsztos formák, források, kis területű vízborítás, gyepfoltok, földtani és talajtani feltárások, régi útjelek, keresztek, emlékhelyek, kőrákások, kőfalak, sövények, kutak, hidak, történelmi utak és ösvények, romok, gazdasági- és lakóépületek stb.

A Nemzeti Park Igazgatóságok készítik el a településekre lebontva az egyedi tájérték katasztert. Őcsényre a Duna – Dráva Nemzeti Park Igazgatóság készíti, jelenleg még feldolgozási szakaszban van. A javasolt lista a következő:

Borrév-tó, Őcsény 0355/1b hrsz.

Duna-Dráva Nemzeti Park területén fekvő belső tó, amely holtágból keletkezett, területe kb13 ha. Napjainkban a területén 2/3-a nádas – sásos - fűzes, a nyílt víz egyre kisebb. Nagy jelentőségű vízmadár táplálkozó, pihenő és költő hely. Vízutánpótlása a Sió felől lehetséges a folyó megfelelően magas vízállása esetén. Jó állapotú, de lassan feltöltődik és a nyílt vízterület aránya valószínűleg csökken. Kiemelten értékes egyedi tájérték.

Sáros tó, Őcsény 0383/a (részben), d, f hrsz.

Duna-Dráva Nemzeti Park területén fekvő belső tó, területe kb 22,5 ha. Napjainkban a területén 1/3-a nádas –sásos - fűzes. Nagy jelentőségű vízmadár táplálkozó, pihenő és költő hely. Vízutánpótlása a Sió – Holt - Sió felől lehetséges a folyó megfelelően magas vízállása esetén. A holtágot erdők, keskenyebb erdősávok veszik körül. Halászatilag hasznosított vízterület, de csak kisszerszámos halászat van engedélyezve. Jó állapotú, kiemelten értékes egyedi tájérték.

Forgó-tó, Őcsény 0444 hrsz,

Duna-Dráva Nemzeti Park területén fekvő belső tó, területe kb 21 ha. Napjainkban a terület 1/4-e nádas-sásos. Nagy jelentőségű vízmadár táplálkozó, pihenő és költő hely. Vízutánpótlása a Duna felől lehetséges a Forgó-fokon keresztül a folyó megfelelően magas vízállása esetén. Erdők, keskenyebb erdősávok veszik körül. Halászatilag hasznosított vízterület, de csak kisszerszámos halászat van engedélyezve, Jó állapotú, nagy nyári melegekben szinte teljesen kiszáradhat, kiemelten értékes egyedi tájérték

Gemenci vadászkastély, Őcsény 0431/a hrsz

Duna-Dráva Nemzeti Park, Gemenc területén található. A Kalocsai érsek építette 1922-23-ban vadászház céljából. A Duna mellett, attól mintegy 100 méterre található földszintes épület. Körülötte parkosított 0,5 ha. terület, a ház mellet hatalmas tiszafákkal. Jelenleg szolgálati lakásként, valamint a vendégvadászoknak fenntartott szállásként működik. Jó állapotú, a nagy dunai árvizek veszélyeztethetik, de mivel magasan helyezkedik el, eddig nagy kár nem keletkezett, kiemelten értékes egyedi tájérték

Dunaparti Kereszt, Őcsény 0424/f hrsz; (x: 638818; y: 109027),

A fészület, Duna-Dráva Nemzeti Park, Gemenc, területén található. A Kalocsai érsek emeltette a vadászház elé, közvetlenül a Duna magas partjára. Talapzattal együtt mintegy 5 méter magas, fehér színű. *keletkezés időpontja* 1922-23, kiemelten értékes egyedi tájérték.

Országos jelentőségű tájképvédelmi terület

Csak olyan területfelhasználási egység jelölhető ki, amely a természeti adottságok és a kulturális örökség által meghatározott tájképi értékek fennmaradását nem veszélyezteti. Tájképvédelmi területen közművezetékek tájba illesztésére oda kell figyelni, ha szükséges föld alá kell azokat helyezni.

A Tolna megyei rendezési terv térségi övezetek besorolása szerint Őcsény közigazgatási területének keleti részén tájképvédelmi területek találhatók, Lankóci Kis-Duna mentén és a Gemencnél.

Helyi jelentőségű védelemre érdemes területek

Helyi botanikai értékek

Parkok, fasorok, fák:

Őcsény vasútállomás (016067 hrsz)

1 db Tilia tomentosa (ezüsthárs) törzs átmérő 80 cm

Hősök tere (2 hrsz)

2 db Tilia tomentosa (ezüsthárs) törzs átmérő 60 cm

Hősök tere melletti közterület (723/1,3 hrsz)

- 1 db Tilia platyphyllos (nagylevelű hárs) törzs átmérő 80 cm
- 5 db Tilia tomentosa (ezüsthárs) törzs átmérő 50- 60 cm

Perczel Mór utca zöldsáv (327 hrsz)

- 3 db Aesculus hippocastanum (vadgesztenye) törzs átmérő 60- 80 cm

Betlen Gábor utca beépítetlen terület (841 hrsz)

- 4 db Platanus acerifolia (platánfa) törzs átmérő 60- 80 cm

A fák nagy mérete, jó állapota, településképi jelentősége indokolja a helyi védelmet.

BELTERÜLETI ZÖLDFELÜLETEK

A biológiailag aktív felületek összessége a zöldfelület. Alapvető rendeltetésük szerint termesztési és kondicionáló célúak lehetnek. A zöldfelületek elhelyezkedésük szerint belterületiek vagy külterületiek lehetnek.

A belterületi zöldfelület olyan összefüggő, általában növényzettel fedett területe a településnek, amely pihenésre, üdülésre, a település klímájának javítására, területi tagolásra, a településképi élénkítésére, a lakosság fiziológiai, pszichológiai és esztétikai értelmű kondicionálására alkalmas.

A település zöldfelülete használat szempontjából három csoportba osztható. Korlátlan, korlátozott használatú és a közhasználat elől elzárt zöldfelületek.

A településen található zöldfelületek alkotják a település zöldfelületi rendszerét.

Korlátlan használatú zöldfelületek

Közparkok, közkertek

A közpark zöldfelületi létesítmény, kialakításához önálló földrészletet kell kijelölni és lehatárolni, amely terület-felhasználását tekintve zöldterületnek minősül. A jelenleg érvényben lévő rendelkezések értelmében közpark céljára csak olyan terület alkalmas, amely legalább 1 ha nagyságú és legkisebb oldalmérete is nagyobb, mint 80 m. A közpark rendeltetésének megfelelően több funkciójú

létesítmény, amely pihenést, a játékot, sportot, s egyéb szabadidős tevékenységet szolgáló, önálló és egymáshoz kapcsolódó kertek együttese.

A közkert a közparknál kisebb területű, közcélú zöldfelületi egység. A közkert a közparkhoz hasonlóan zöldterületi létesítmény, kialakításához önálló földrészletet kell kijelölni és lehatárolni, amely terület-felhasználását tekintve zöldterületnek minősül.

Hunyadi utcai közpark (0517/25 hrsz)

Őcsényben jelenleg közpark nincs. Kijelölésre javasoljuk a 0517/25 hrsz-ú területet, amely település északi határán található, a Hunyadi utca mellett. A terület közepén egy természetes tó található, környéke fásított. Jellemző fák és cserjék: *Populus simonii* 'Fastigiata' (Kinai nyár), *Salix alba* 'Tristis' (Szomorú fűz), *Ligustrum ovalifolium* (Fagyal), *Cornus sanguinea* (Veresgyűrű som), *Corylus avellana* (Mogyoró).

Javaslat:

Célszerű lenne a fa- és cserjefajok számát növelni. Fák közül inkább a puha fafajok helyett a hosszú életű kemény fafajokat kell előnybe részesíteni pl.: *Quercus robur* (kocsányos tölgy), *Fraxius excelsior* (Magas kőris), *Platanus hibrida* (Platán). A park területén jelenleg nincs kerti bútor. A használatot növelni kell pihenőhelyek és játszóhelyek kialakításával, kerti bútorok elhelyezésével.

Meglévő közkertek

Református templom körüli kert (2 hrsz)

A település központja a templom és Községháza közötti terület közkertként funkcionál. Itt több értékes hársfa található. A Fő utca felől van a világháborús emlékmű, a templom mögött az 1848-as Szabadságharc emlékére állított kopjafa található. A kert itt kapcsolódik a Szekszárd- Batai főcsatornát övező zöldsávhoz.

Javaslat:

A település központjának megfelelő igényes környezetrendezés szükséges, melyhez az értékes növényanyag felhasználásával kertépítészeti tervet is kell készíteni.

Szekszárd- Batai főcsatorna belterületi szakasza (032/1, 032/2, 027, 771, 773/2, 765, 767, 839, 844 hrsz)

Közkertek sora alakítható ki a Szekszárd- Batai főcsatorna belterületi szakasza mentén kialakult zöldsávon. Jelenleg a csatorna északi szakasza a Szekszárdi utcától a Hősök teréig rendezett, fásított, kaszált terület. A Hősök terénél új EU szabványnak megfelelő játszótér található.

Javaslat:

A Szekszárd- Batai főcsatorna teljes belterületi szakaszának zöldfelületi rendezése javasolt.

A területre kertépítészeti terv készítése szükséges. Sétányok kialakításával, kerti bútorok elhelyezésével, háromszintes növényállomány telepítésével értékes zöldfelület alakítható ki.

Árpád sori közkert (951 hrsz)

A vasútállomáshoz vezető út déli oldalán a lakóházak előtti mély területen zöldsáv található. A zöldsáv erdészeti módszerrel fásított terület. Jellemző fafajok: *Acer platanoides* (Korai juhar), *Acer pseudoplatanus* (Hegyi juhar), *Platanus hibrida* (Platán), *Fraxius excelsior* (Magas kőris), *Robina pseudoacacia* (Akác).

Javaslat:

Az erdőszerű sűrű fatelepítés nem teszi lehetővé a kert használatát. Tisztások kialakításával pihenő és játszóhelyek létesíthetők. A területre olyan növényzet telepítése javasolt, amely a magas talajvizet elviseli.

Új közkertek

Bartók Béla utcai közkert (034/5 hrsz)

A Bartók Béla utca folytatásaként új beépítés közötti szabad területen közkert alakítható ki.

Javaslat:

A területre kertépítészeti terv készítése javasolt. A kert funkcióját a beépítés után a lakók bevonásával lehet meghatározni.

Szekszárd- Bártai főcsatorna melletti új beépítés által körül vett közkert (031/2, 031/3, 031/9, 028 hrsz jelenlegi területek részei)

A Szekszárd-Bártai főcsatorna déli szakasza mellett létesülő új beépítés részeként a mély területen közkert alakítható ki.

Javaslat:

A területre kertépítészeti terv készítése javasolt. A kert funkcióját a beépítés után a lakók bevonásával lehet meghatározni.

Fasorok

A település főutcáját (Fő utca), kb. 30 évvel ezelőtt Vér szilvafákkal (*Prunus cerasifera Nigra*) fásították. Több szakaszon gyümölcsfák találhatók. Hősök terén megmaradtak a hársfák (*Tilia tomentosa*) és a vadgesztenyefák (*Aesculus hippocastanum*) és tuja sorral egészítették ki. A település központi részén több utcában található értékes fasor. Ilyenek a Perczel Mór utcai vadgesztenyefák és juharfa (*Acer pseudoplatanus*). A település utcái nagyrészt fásítottak, a régi részeken elsősorban gyümölcsfával, az újabb utcákban (Szekszárd-Bártai főcsatorna és az Árpád sor között) díszfákkal, örökzöldekkel és gyümölcsfákkal vegyesen.

Javaslat:

A település egyik legjelentősebb karakterhordozói az út menti fasorok. A fasorok nagymértékben javítják nem csak az utcaképet és a mikroklimát, hanem a lakókörnyezet minőségét is, így nagy jelentőségűek a település zöldfelületi rendszerében. Mindezek figyelembevételében szorgalmazni kell a fásítást a település utcáiban.

A Fő utca fásításánál figyelembe kell venni, hogy a jelenlegi vérszilvafa sötét lombtömege komor hangulatot eredményez. Célszerű a gyümölcsfák helyére zöldlombú díszfák telepítése, ez által oldható a sötét lombú fák által teremtett komor hangulat.

Kétoldali fásítás lehetséges a következő utcákban: a Szekszárd-Bártai _főcsatornától nyugatra lévő utcákban, a régi település részen: Fő utca, Kossuth, Jókai, Petőfi, Zrínyi, Perczel, Mátyás király utca.

Egyoldali fásítás lehetséges a következő utcákban: Bercsényi, Kölcsey, Arany, Bethlen utca.

Korlátozott használatú zöldfelületek**Jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmények**

- Az oktatási jellegű közintézmények funkciójuk betöltéséhez szükséges kerttel együtt létesíthetők. Őcsényben általános iskola és óvoda közös telken van a Művelődési házzal.

Általános Iskola kertje

Az iskola a Perczel Mór utcából közelíthető meg. A kertje közös a Művelődési ház kertjével. Az iskolaudvar nagy részét elfoglalja az aszfalt burkolatú kézilabdapálya, fásított kert az udvar nyugati részén a Művelődési ház felőli oldalon található. Jellemző növények a következők: Tilia tomentosa (Ezüst hárs), Betula pendula (nyír), Picea abies (Lucfenyő), Picea pungens (Ezüstfenyő).

Javaslat:

Az iskola udvarán lévő nagyarányú burkolt felület csökkenthető, fásított zöldsáv építésével a kézilabdapálya és az iskolaépület felőli oldalon lévő járda közé. Fasor ültethető a kézilabdapálya déli oldalára is. Sövény ültethető a kerítés mellé. A növények kiválasztásánál figyelembe kell venni a környezeti igényeket és a helyi sajátosságokat (épület és pálya közelsége).

Óvoda kertje

Az óvoda a Fő utcáról közelíthető meg. Kertje téglakerítéssel került elválasztásra az iskolától. A fásított kert játszóeszközökkel, homokozókkal ellátott. A kertben 3 db Tilia tomentosa (Ezüst hárs), törzs mérete 60 cm található.

Javaslat:

A játszóeszközöket felül kell vizsgálni, hogy megfelelnek-e az új játszótéri szabványoknak. A kert felújításához kertépítészeti terv készítése javasolt.

Zöldfelületi jellegű intézmények

Temető

Református temető (642 hrsz)

A község központjában található a régi temető az Arany János és Kölcsey utcák által határolt területen. A temető nem bővíthető, temetkezés elsősorban sírboltokba történik. A temetőben több értékes növény található. Figyelemre méltó néhány 8-10 m magasra nőtt buxus (Buxus sempervirens).

Javaslat:

A temető lezárása után kegyeleti parkká alakítható. A temető meglévő kerítését fel kell újítani, az értékes sírjeleket és síremlékeket meg kell tartani. A szabad helyekre növénytelepítés szükséges. A kerítés és utca közötti zöldsávot szintén parkosítani kell.

Katolikus temető (026 hrsz)

Szekszárd-Bátai főcsatorna mellett található temető nagy szabad területtel rendelkezik, ezért az új sírhely táblák nyitása itt történik. A temető részben parkosított, a feltáró út mellett tuja sor található.

Javaslat:

A temetőt kerítéssel kell körülvenni. A temetőt az épített és természeti környezet harmóniájára figyelemmel kell kialakítani és meg kell őrizni kert jellegét. A temető bejárat, a fő utak, a ravatalozó környezetét parkosítani kell.

Sportpálya

A sportpálya szintén zöldfelület jellegű intézmény. A község sportpályája jelenleg Rákóczi utca és a Felszabadulás utca által határolt területen (792/2 hrsz) található. A terület beépítése miatt megszűnik a sportpálya. Új sportpálya, a Repülőtér mellett annak telkén kerül kialakításra.

Közhasználat elől elzárt zöldfelületek

Jelentős zöldfelülettel rendelkező lakóterületek

A településen csak családi házas beépítésű lakóházak találhatók. A település központban sűrűbb a beépítés, a házakhoz csak kis telek tartozik. A telkek nagy részénél előkert nincs, az oldalkert, általában gyepes néhány díszfa, vagy gyümölcsfa található benne. A központtól távolabb eső telkek nagyobbak, itt megtalálhatók a szőlős-, gyümölcsös- és a veteményeskert is. A falusi kertekre általában jellemző virágoskert több helyen látható. Hagyományos évelő kertek láthatók a Kossuth Lajos utcában. Modern kertkialakítások a Szekszárd-Bátai főcsatornától nyugatra lévő lakókertekben látható.

Javaslat:

A településkép javítható a rendezett, parkosított utcákkal és házakkal. A házak előtti és a kertekben lévő hagyományos virág kiültetések szép színfoltjai lehetnek a településnek. A közterületek díszítése, gondozása példát mutathat a lakókertek kialakításához.

Készítette: Klézli Terézia, táj- és kertépítész vezető tervező K1-17-0363/05

UTCAKÉPEK

A RÓMAI KATOLIKUS TEMETŐ

A REFORMÁTUS TEMETŐ

KESELYÚSI VASÚTÁLLOMÁS

CSÓNAKKIKÖTŐ A DUNÁN

KÜLTERÜLETI FÖLDÚT

ÁRVÍZVÉDELMI TÖLTÉS

MAJOR TERÜLETE

KIS-DUNA-HOLTÁG

MEGSZÜNTETETT HULLADÉKLERAKÓ

SPORTPÁLYA TERÜLETE

HUNYADI UTCAI KÖZPARK

A SZEKSZÁRD-BÁTAI FŐCSATORNA

JÁTSZÓTÉR A FŐCSATORNA MENTÉN

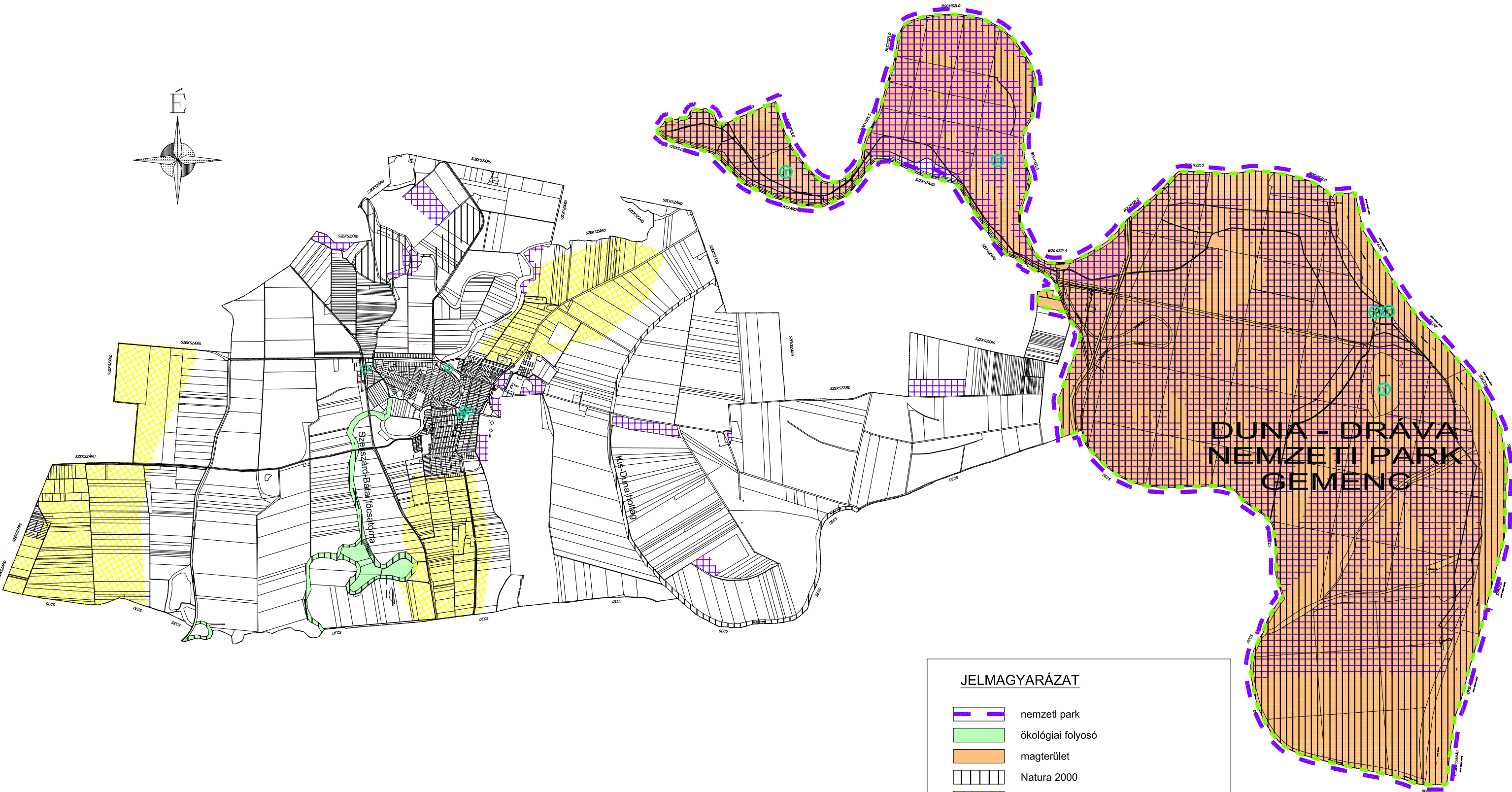
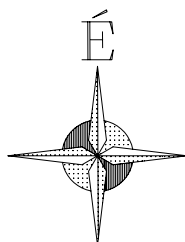
SZÁNTÓFÖLDEK, ERDŐSÁVOK

ÓCSÉNY KÖZSÉG

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV
MÓDOSÍTÁSÁHOZ

TÁJ- ÉS TERMÉSZETVÉDELEM

JELMAGYARÁZAT

- nemzeti park
- ökológiai folyosó
- magterület
- Natura 2000
- kiváló termőhelyi adottságú szántóterület
- kiváló termőhelyi adottságú erdőterület
- helyi botanikai érték
- tájképvédelmi terület
- egyedi tájérték